

Sygn. akt II. Ka. 120/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Zielińska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Edyta Ewa Basaj

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Adama Szczytko

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2017r.

sprawy **M. S.**

oskarżonego z art.180a kk

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Elku

z dnia 20/03/2017 r. sygn. akt II. K. 1022/16

I. Zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

II. Zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem opłaty za II instancję oraz obciąża go pozostałymi kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II.Ka. 120/17

UZASADNIENIE

M. S. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 25 listopada 2015r. ok. godz. 16:15 w A. na ul. (...) na drodze publicznej w ruchu lądowym prowadził samochód osobowy marki B. o nr rej. (...) wbrew decyzji Starosty (...) z dnia 09.11.2011r. nr KT.5430.313.2011 o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi w zakresie prawa jazdy kategorii B, tj. o czyn z art. 180 a kk

2. w dniu 24 czerwca 2016r. ok. godz. 07:50 w A. na ul. (...) na drodze publicznej w ruchu lądowym prowadził samochód osobowy marki P. o nr rej. (...) wbrew decyzji Starosty (...) z dnia 09.11.2011r. nr KT.5430.313.2011 o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi w zakresie prawa jazdy kategorii B, tj. o czyn z art. 180 a kk.

Sąd Rejonowy w Elku wyrokiem zaocznym z dnia 20 marca 2017 roku sygn. akt II.K. 1022/16:

I. Oskarżonego A. S. (1) uznał za winnego tego że:

- w dniu 25 listopada 2015r. ok. godz. 16:15 w A. na ul. (...) na drodze publicznej w ruchu lądowym prowadził samochód osobowy marki B. o nr rej. (...) nie posiadając do tego uprawnień t.j. popełnienia czynu z art. 94 § 1 kw,

- w dniu 24 czerwca 2016r. ok. godz. 07:50 w A. na ul. (...) na drodze publicznej w ruchu lądowym prowadził samochód osobowy marki P. o nr rej. (...) nie posiadając do tego uprawnień t.j. popełnienia czynu z art. 94 § 1 kw, i za to go skazał go i na mocy art. 94 § 1 kw w zw. z art. 9 § 2 kw w zw. z art. 24 n§ 1 i 3 kw wymierzył mu karę 2.000 (dwóch tysięcy) złotych grzywny.

II. Na mocy art. 94 § 3 kw w zw. z art. 29 pkt 1 i 2 kw orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 6 (sześciu) miesięcy.

III. Zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwoty 200 złotych tytułem opłaty oraz 100 złotych tytułem zryczałtowanych wydatków postępowania.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodła obrońca oskarżonego, która na podstawie art. 103 § 2 i 4 kpw zaskarżyła wyrok w całości. Orzeczeniu temu na mocy art. 427§1 kpk w zw. z art. 109§2 kpw zarzuciła:

1) w zakresie czynu I naruszenie przepisów tj. art. 5§1 pkt. 4 kpw w zw. z art. 45§1 kw, polegające na skazaniu M. S. za czynu z art. 94§1 kw, w sytuacji gdy nastąpiło przedawnienie zachowania sprawcy, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą, przewidzianą w art. 104§1 pkt. 7 kpw.

Ponadto z ostrożności procesowej, gdyby Sąd nie uwzględnił w/w zarzutu , skarżonemu orzeczeniu , na mocy art. 427§2 kpk w zw. z art. 438§2 i 4 kpk w zw. z art. 109§2 kpw zarzuciła:

2) naruszenie art. 7 kpk w zw. z art. 8 kpw poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów, polegające na obdarzeniu wiarą zeznań świadka w osobie T. B. z jednoczesną odmową wiary wyjaśnieniom M.A. S. oraz świadka A. S. w zakresie czynu II, co skutkowało błędnym ustaleniem, iż że M.A. S. w dniu 24 czerwca 2016r. prowadził samochód osobowy na drodze publicznej,

3) obrazę przepisów postępowania , mającą wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności art. 4 kpw, art. 399 kpk w zw. z art. 81 kpw poprzez przypisanie obwinionemu popełnienie czynów z art. 94§1 kw, bez uprzedzenia o tym obecnych na rozprawie stron, co w istotny sposób naruszyło prawo M. S. do obrony,

4) rażącą niewspółmierność kary i środka karnego zastosowanego wobec M. S. poprzez pominięcie przy wymierzeniu w.w kary okoliczności, które winny zostać uznane przez sąd za okoliczności łagodzące, w szczególności biorąc pod uwagę dyspozycje wynikające z art. 33 § 2 i 3 kw, tj. rodzaj i rozmiar wyrządzonej szkody, a nadto warunki osobiste i majątkowe obwinionego, jego stosunki rodzinne oraz sposób życia przed i po zdarzeniu, w sytuacji gdy M.A. S. jest osobą niepełnosprawną, całkowicie niezdolną do pracy, wymagającą opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji , a nadto mającą na utrzymaniu dwoje małoletnich dzieci.

Podnosząc powyższe , na podstawie art. 427§1 kpk oraz art. 437§1 i 2 kpk w zw. z art. 109§2 kpw wniosła o:

1) uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie czynu z dnia 25 listopada 2015r. i umorzenie postępowania w tym zakresie ,

2) uniewinnienie M. S. od czynu II z dnia 24 czerwca 2016r.,

ewentualnie :

3) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie kary grzywny wymierzonej M.A. S. do minimalnej wysokości oraz uchylenie bądź obniżenie wysokości środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów,

4) zwolnienie M. S. od ponoszenia kosztów postępowania za postępowanie przed Sądem I i II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego i zarzuty w niej podniesione nie zasługiwały na uwzględnienie.

Już w tym miejscu jednak zaznaczyć należy, iż sprawa powyższa była przedmiotem rozważań Sądu Odwoławczego na dwóch płaszczyznach:

- ustaleń faktycznych, w zakresie sprawstwa i winy oskarżonego, co do których Sąd nie miał żadnych wątpliwości,
- oraz prawnych, w zakresie uznania zarzucanych oskarżonemu czynów za wykroczenie, których nie podziela, a których z uwagi na związanie granicami rozpoznania środka odwoławczego (art. 433§1 kpk) oraz zakazem reformationis in peius (art. 434§1kpk) nie mógł zmienić, albowiem środek odwoławczy został wniesiony jedynie przez obrońcę i nie formułował zarzutów odnoszących się do tych ustaleń Sądu I instancji.

Mimo tego, zajęcie stanowiska przez Sąd Okręgowy w tym przedmiocie należy uznać za konieczne, z uwagi na potrzebę kształtowania jednolitej praktyki orzeczniczej w podległych jednostkach.

Zdaniem Sądu Okręgowego zaś uznanie czynów zarzucanych oskarżonemu jako przestępstwa z art. 180a§1 kk za wykroczenie z art. 94 kw, było błędne.

Art. 180a k.k. stanowi bowiem, iż „Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu, prowadzi pojazd mechaniczny, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”

Celem dodania do Kodeksu karnego art. 180a było wyeliminowanie z ruchu osób, którym zostały cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi, a pomimo cofnięcia uprawnień prowadzą dalej pojazdy mechaniczne. Sprawcą tego przestępstwa może być wyłącznie osoba, posiadająca uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi, a której te uprawnienia zostały cofnięte przez uprawniony organ administracji publicznej. Innymi słowy, nie popełnia przestępstwa z art. 180a k.k. osoba, która nigdy nie nabyła uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi. W przypadku popełnienia przestępstwa z art. 180a k.k., podobnie jak w przypadku popełnienia przestępstwa z art. 244 k.k. tj. złamania prawomocnego zakazu sądowego, Sąd nie orzeka zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Czym innym jest natomiast wykroczenie prowadzenia pojazdu bez uprawnienia z art. 94 k.w., albowiem dotyczy osób, które prowadzą pojazd mechaniczny, a nigdy nie uzyskały uprawnień do kierowania pojazdami danej kategorii. Wówczas osoba taka popełnia wykroczenie prowadzenia pojazdu bez uprawnień, za które Sąd może orzec zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Tak rozumiane ratio legis wynika wprost z uzasadnienia projektowanych zmian, gdzie czytamy: „projekt zakłada wprowadzenie nowego typu czynu zabronionego, polegającego na prowadzeniu pojazdów mechanicznych bez wymaganych uprawnień, które zostały uprzednio utracone np. w związku z orzeczeniem środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów lub w związku z ponownym przekroczeniem liczby 24 punktów karnych. Przepisem dającym możliwość ścigania sprawców niestosujących się do orzeczonego środka karnego jest wprawdzie art. 244, zgodnie z którym "kto nie stosuje się do orzeczonego przez sąd zakazu (...) podlega karze pozbawienia wolności do lat 3". Przepis ten nie obejmuje jednak w żaden sposób osób, które prowadziły bez uprawnień pojazd po upływie okresu, na który orzeczono środek karny. Jednocześnie wydaje się, że poddanie tych osób reżimowi wykroczeniowemu stanowi zrównanie ich z osobami, które wprawdzie nie posiadają uprawnień, ale jednocześnie nie wykazały się stwarzaniem szczególnego niebezpieczeństwa (np. poprzez jazdę pod wpływem alkoholu), co w świetle popełnionego czynu, skutkującego np. orzeczeniem przedmiotowego środka karnego czy orzeczeniem lekarskim, nie wydaje się uzasadnione. Propozycja dodania art. 180a k.k. odpowiada na ten problem”.

Dla prawno-karnej oceny zachowania oskarżonego M. S., fakt upływu okresu 2 lat jaki obejmowała decyzja o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi w zakresie prawa jazdy kategorii B (tj. od 29.12.2009r. do 29.12.2011r.) nie ma znaczenia, albowiem sam ten fakt nie przywracał oskarżonemu prawa do kierowania pojazdami.

Oskarżony aby móc prowadzić pojazd mechaniczny kategorii B po tym czasie, zgodnie z art. 49 ust. 1 pkt. 3a ustawy o kierujących pojazdami winien poddać się procedurze sprawdzenia kwalifikacji w formie egzaminu państwowego. Dopóki tego nie uczyni, dopóty skutki wydanej decyzji administracyjnej trwają w czasie.

Przyjęciu przeciwnej interpretacji, zaprezentowanej przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym orzeczeniu, sprzeciwia się również norma zawarta w art. 50ust. 2 pkt. 2 w/w ustawy, która stanowi, iż nie może być egzaminowana osoba w stosunku do której został orzeczony, prawomocnym wyrokiem sądu, zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych – w okresie i zakresie obowiązywania tego zakazu.

W konsekwencji, związane zastosowanie przepisu art. 180a§1 kk z okresem na jaki została wydana decyzja o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami (często zbieżna z okresem obowiązywania środka karnego zakazu prowadzenia pojazdu), jak przyjął Sąd I instancji, czyniłaby ten przepis martwym z uwagi obowiązywanie przepisu art. 244 kk, z restrykcyjniejszym zagrożeniem ustawowym.

Resumując, zdaniem Sądu Okręgowego, kwalifikacja prawna czynów zarzucanych oskarżonemu, winna być –z uwagi na wskazane wyżej kryteria ustawodawcy - zgodna z treścią aktu oskarżenia.

Przechodząc natomiast do apelacji obrońcy wskazać należy, iż zdaniem Sądu Okręgowego, analiza porównawcza motywów apelacji oraz uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje jednoznacznie, iż Sąd Rejonowy miał na uwadze i prawidłowo, z zachowaniem zasad wiedzy i doświadczenia życiowego ocenił kwestie dotyczące okoliczności faktycznych, związanych z popełnieniem przez oskarżonego czynów będących przedmiotem rozpoznania, co w sposób logiczny i przekonujący wykazał w tym dokumencie procesowym.

Obrońca oskarżonego w złożonym środku odwoławczym nie wnosi w tym przedmiocie niczego nowego, ograniczając się do polemiki z trafnymi ustaleniami faktycznymi Sądu I instancji dokonany z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów.

Wbrew zarzutom zawartym w apelacji, analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a także analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, iż Sąd I instancji przeprowadził postępowanie w sposób prawidłowy, zgromadzone dowody poddał pełnej i wszechstronnej analizie, wyciągając z nich trafne wnioski w zakresie winy. Odmienne stanowisko skarżącego jest wynikiem subiektywnej oceny dowodów podporządkowanej wyłącznie chęci polepszenia sytuacji procesowej oskarżonego.

W myśl art. 7 kpk organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co też uczynił Sąd I instancji.

O przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów, który to zarzut podniósł autor apelacji można mówić wtedy, gdy ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego zawiera oczywiste błędy natury faktycznej (np. niedostrzeżenie istotnych dowodów czy okoliczności) bądź logicznej (niezrozumienie implikacji wynikających z treści dowodów), co nie zachodzi jednak w przedmiotowej sprawie.

Uwiarygodnienie zarzutu dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów wymaga wykazania w oparciu o fakty i ich pogłębioną logiczną analizę, że rzeczywiście Sąd pominął dowody istotne dla rozstrzygnięcia o sprawstwie i winie, że włączył do podstawy ustaleń dowody nieujawnione, że uchybił regułom prawidłowego logicznego rozumowania, że uchybił wskazaniom wiedzy lub życiowego doświadczenia (postanowienie SN z dnia 18.02.2015r. sygn. akt II.KK. 8/15).

W niniejszej sprawie zaś oskarżonego, w okolicznościach wskazanych w zarzutach, tj. kierującego pojazdami widzieli bezpośredni świadkowie zdarzenia tj. T. B., E. G. i A. Ć. i co do tych okoliczności, nie mieli żadnych wątpliwości. W sposób nie budzący wątpliwości Sąd I instancji wykazał również, iż w czasie zdarzenia oskarżony był osobą, która nie posiadała uprawnień do kierowania pojazdami.

Zatem zdaniem Sądu Okręgowego, zarzutu naruszenia art. 7 kpk w zw. z art. 8 kpw nie można uznać za trafny. Chybiony jest również zarzut naruszenia art. 4 kpw, art. 399 kpk w zw. z art. 81 kpw poprzez przypisanie obwinionemu popełnienie czynów z art. 94§1 kw, bez uprzedzenia o tym obecnych na rozprawie stron, albowiem na takowe uprzedzenie wskazuje wprost zapis protokołu rozprawy z dnia 20 marca 2017r. (k. 181v). Zamiar taki, ewidentnie Sąd Rejonowy sygnalizował również postanawiając uznać, iż czyny zarzucane oskarżonemu należy rozpatrywać w kategorii wykroczenia z art. 94 kw (k. 147). W konsekwencji zarówno zasada lojalności procesowej jak i prawa oskarżonego do obrony zostały zachowane.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie zasługuje też na aprobatę zarzut naruszenia przepisów art. 5§1 pkt. 4 kpw w zw. z art. 45§1 kw. Karalność wykroczenia ustaje bowiem, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok; jeżeli jednak w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu (art. 45§1 kw). Okres ten zatem upłynąłby w odniesieniu do zarzucanych czynów odpowiednio w dniu 25.11.2017r i 24.11.2017r.

Zarzut niewspółmierności kary i środka karnego wymierzonych oskarżonemu, uwzględniając uwagi poczynione wyżej (w zakresie przyjęcia łagodniejszej kwalifikacji prawnej niż wskazana w akcie oskarżenia) jak też zasady wymiaru kary określone w art. 33§ 1,2 i 3 kw, jawi się jako całkowicie bezpodstawny.

Artykuł 33 § 1 kw nakazuje organom orzekającym w sprawach o wykroczenia kierować się trzema dyrektywami:

- 1) sprawiedliwościową, oznaczającą przede wszystkim współmierność kary do stopnia społecznej szkodliwości czynu;
- 2) prewencji ogólnej, nakazującej branie pod uwagę celów kary w zakresie społecznego oddziaływania, rozumianą dziś nie jako prymitywne "odstraszenie", lecz raczej jako ugruntowywanie w społeczeństwie przekonania, że pewne wartości są rzeczywiście chronione, a popełnianie czynów karalnych spotyka się z należyłą reakcją;
- 3) prewencji szczególnej, nakazującej branie pod uwagę celów zapobiegawczych i wychowawczych, które kara ma osiągnąć w stosunku do ukaranego.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie orzeczenia o karze i środku karnym wobec oskarżonego, uznając, iż w/w dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary zostały zrównoważone i brak jest podstaw, by w zaskarżone orzeczenie w tej mierze ingerować na korzyść oskarżonego.

Nie znajdując zatem ani w apelacji, ani w przesłankach do działania poza jej zakresem podstaw, aby wzruszyć zaskarżone orzeczenie, Sąd Okręgowy zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

O kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze Sąd orzekł w oparciu o art. 118 § 1 kpw w zw. z art. 119 kpw w zw. z art. 634 kpk w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 23.06.1973r. o opłatach w sprawach karnych.